

безпеки, окрім цього експорт допомагає зберегти оборону промисловість в умовах скорочення власних замовлень.

На другому місці в переліку найбільших експортерів залишається Росія, яка займає 27% ринку. За останні 5 років російський експорт зріс на 37%. Третім за обсягами продажів на сьогодні є Китай. Обсяги продажів китайської зброї за 5 років зросли на 143%, що, однак, поки що не дає можливості наздогнати лідерів.

З'явилися нові тенденції щодо країн-імпортерів озброєння. Продовжують озброюватись країни Ради співробітництва держав Перської затоки. Сумарні закупівлі шести країн цієї організації за останні 5 років зросли на 71%. Окрім того, на ці держави припадає 54% закупівель, здійснених усіма країнами Близького Сходу. Особливо стрімко зростає військовий імпорту у Саудівську Аравію. Він збільшився майже в чотири рази, завдяки чому Саудівська Аравія посіла друге місце в світовому рейтингу імпортерів зброї. Причиною цього вважається необхідність переозброєння армії через швидке моральне старіння військової техніки, а також новими військовими загрозами в регіоні.

Серед 10 країн-лідерів в закупівлі зброї половина розміщена в Азії. Індія займає перше місце, маючи 15% загальносвітового обсягу закупівель. Китай має 5%, Пакистан 4%, Південна Корея та Сінгапур – по 3%.

У 2016 році Україна зайняла десяте місце в списку найбільших експортерів озброєнь та військової техніки в світі. Військовий експорт країни склав 589 млн. дол. Перше місце в цьому рейтингу зайняла Росія з 8,3 млрд. дол., друге – США із 6,2 млрд. дол., третє – Китай із 1,8 млрд. дол.

Експорт озброєння з України у 2009-2016 роках зріс приблизно на 72%. Таким чином, частка України на світовому ринку постачальників зброї зросла до 3% у 2009-2016 роках порівняно із 2% у 2004-2008 роками та країна змістилась на 8-ій сходинці глобального списку. Ключові споживачі зброї українського виробництва – Китай, куди відправляється п'ята частина (21%) експорту зброї, Пакистан (8%) та Росія (7%). У період з 2010 по 2016 роки частка України на глобальному ринку озброєнь також склала 3%. Україна піднялась у 2016 році на одну сходинку, зайнявши 9 місце у світовому рейтингу експортерів зброї.

Основними складовими українського

експорту були двигуни АІ-222, які активно постачались до Китаю та ряд інших держав. Окрім того, Україна продавала газові турбіни для військових кораблів Китаю та Індії, фрегати – екваторіальній Гвінеї, ракети для винищувачів МІГ-29 – Чаду, літаки – Хорватії та Мозамбіку. Також Україна продавала броньовані ремонтно-евакуаційні машини, які використовуються для вивозу з поля бою пошкоджених танків та БТР, Азербайджану; бронемашини та танки – Таїланду та Нігерії; протитанкові ракетні установки – Казахстану та неназваній країні у Східній чи Північній Африці.

Зміна протягом останніх років геостратегічного простору та наявність у більшості країн регіону власних програм переозброєння зумовлює необхідність для України мати адекватну зброю стримування. На сьогодні основні статті закупівлі озброєння та військової техніки країн, що оточують Україну, спрямовані на посилення стратегічного компонента та збільшення загальних військових потужностей з акцентом на ударні та розвідувальні комплекси; розвиток мобільності та сумісності озброєння та військової техніки, націленої на забезпечення взаємодії з партнерами військової коаліції; розвиток окремих видів озброєння та військової техніки в межах військової спеціалізації. Переважна більшість цих країн провела диверсифікацію джерел постачання озброєння та військової техніки.

УДК 338.48

МИРОВОЙ ОПЫТ СТИМУЛИРОВАНИЯ ЭКСПОРТА И ЕГО ПРИМЕНЕНИЕ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

*Барановская Т.А., ст. преподаватель,
Черных Я.А., студент (БелГУТ)*

Степень интеграции Республики Беларусь в мировую торговлю за счет экспорта товаров и услуг определяет эффективность функционирования экономики страны, поэтому приоритетным вектором ее внешнеэкономической деятельности является проведение разнонаправленной экспортной

политики и поиск новых рынков сбыта. Встав на путь развития производства, ориентированного на экспорт, Республика Беларусь нуждается в изучении мирового опыта и выборе наиболее эффективных и подходящих форм и методов стимулирования экспорта.

В Республике Беларусь система поддержки экспорта состоит из таких элементов, как оказание финансовой поддержки посредством экспортного кредитования и страхования экспортных рисков, предоставление ряда льгот по налогу на добавленную стоимость и по ввозной таможенной пошлине, информационно-маркетинговое обеспечение экспорта. Страхование экспортных рисков производится с поддержкой государства Белорусским республиканским предприятием экспортно-импортного страхования «Белэксимгарант». Основную информационную поддержку экспортеров в Республике Беларусь оказывает Национальный центр маркетинга и конъюнктуры цен. В то же время на экспорт в Республике Беларусь оказывают влияние ряд сдерживающих факторов, таких как трудное финансовое положение предприятий, вследствие чего возникает недостаток средств на модернизацию производственных мощностей и осуществление инвестиций в экспортоориентированные проекты; недостаток опыта и знаний в сфере экспорта у белорусских предприятий; постоянное увеличение конкуренции на зарубежных рынках; поступление иностранного капитала в Республику Беларусь в большинстве случаев в виде кредитов в связи с низким международным рейтингом надежности страны для инвестиций.

Международный опыт показывает, что имеющиеся системы поддержки экспорта нацелены не на предоставление субсидий и финансирование, а на поддержку экспортеров путем страхования рисков, предоставления гарантий и выдачи кредитов. Предприятиям-экспортерам для успешного функционирования в условиях высокой конкуренции также важна поддержка государства посредством эффективного покрытия рисков и финансовой помощи. Поэтому развитые страны формируют экспортные кредитные агентства в целях использования государственного страхования и кредитования экспорта, которые кроме оказания поддержки экспортеров, являются

также инструментом проведения государственных политик: торговой, финансовой, промышленной.

Особо интересен опыт стимулирования экспорта КНР, чей подход к стимулированию экспорта заключается в функционировании отдельных экспортных кредитных агентств. Основными видами деятельности экспортно-импортного банка Китая являются предоставление кредитов иностранным покупателям экспортных технологий, продукции и услуг; предоставление льготных кредитов правительства и др. Китайская корпорация страхования экспорта и кредитов (SINOSURE), источник капитала которой сформирован за счет государственного бюджета, предоставляет услуги по страхованию экспортных кредитов, обеспечению гарантий и др. В ходе подготовки и после вступления КНР в ВТО государство активизировало ориентацию транснациональных корпораций на сертификацию их систем контроля качества, управление и организации производства на соответствие международным стандартам DIN, ISO, CE, предоставляя передовым отечественным компаниям кредитную, налоговую и другую поддержку [1].

Можно отметить, что в настоящее время в Республике Беларусь отсутствует подход к формированию интегрированного экспортного кредитного агентства. Если рассматривать сложившуюся ситуацию с позиции отдельного экспортного кредитного агентства, то в Беларуси функционирует лишь одна его составляющая – осуществление страхования экспортных рисков при поддержке государства предприятием «Белэксимгарант», перечень услуг которого значительно меньше по сравнению с тем, что оказывают экспортные кредитные агентства в других странах. Система финансовой поддержки экспорта в Республике Беларусь, в частности отсутствие специализированного экспортно-импортного банка, ограничивает возможность экспортоориентированных предприятий получить необходимые денежные средства, что также не содействует продвижению национальной продукции на зарубежные рынки.

Изученный международный опыт показал, что более эффективными услугами, с точки зрения поддержки экспорта, является развитие технической поддержки и потенциала

предприятий-экспортеров, особенно в области соблюдения нормативных требований, вопросов финансирования торговли, логистики, таможенных процедур [2]. Национальному центру маркетинга и конъюнктуры цен, который фактически выполняет в Беларуси функции агентства по продвижению экспорта, целесообразно в целях повышения эффективности работы уделить особое внимание данным вопросам.

Мировой уровень ведения внешнеторговой деятельности требует создания системы мер защиты экономических интересов белорусских экспортеров, активного содействия продвижению на зарубежные рынки конкурентоспособной белорусской продукции. Это невозможно без соблюдения высоких экологических стандартов экспортоориентированными производствами. Существующая система поддержки экспорта в Республике Беларусь почти не распространяется на малый и средний бизнес, для которого получение кредитов сопровождается сбором множества документов, а, следовательно, большими издержками, что оказывает сдерживающее влияние на развития их экспортного потенциала. В связи с этим большинство экспортных кредитных агентств за рубежом применяют для них особые схемы предоставления финансовых услуг и кредитования, включающие в себя предоставление гарантий, экспортное страхование, упрощение подачи заявок и др.

Таким образом, действующая в Республике Беларусь система поддержки экспорта недостаточно эффективна и не способна в полной мере содействовать деятельности экспортоориентированных предприятий. Основными направлениями ее улучшения может стать создание полноценного раздельного экспортного кредитного агентства, включающего в свой состав государственные организации, обеспечивающие предоставление экспортных кредитов, страхование; расширение перечня предоставляемых услуг по страхованию экспорта «Белэксимгарантом»; образование в пределах раздельного экспортного кредитного агентства специализированного государственного экспортно-импортного банка Республики Беларусь; создание в его составе специальных отделов для работы с предприятиями малого и среднего бизнеса.

Список использованных источников

- 1 Присоединение Китая к Всемирной торговой организации: условия и последствия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://mgimo.ru/files2/y01_2012/218647/ad-16.pdf. – Дата доступа : 28.03.2018.
- 2 Система стимулирования и поддержки экспорта в Беларуси в контексте международного опыта [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.research.by/webroot/delivery/files/wp2012r02.pdf>. – Дата доступа : 29.03.2018.

УДК 336.71

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

*Бормотова М.В., к.е.н., доцент,
Боярська А.В., студентка (УкрДУЗТ)*

У сучасних умовах для стабілізації фінансово-економічної ситуації в країні необхідна ефективно функціонуюча, надійна та розвинена банківська система. Стабільне функціонування банківської системи є важливою умовою стійкого економічного розвитку в довгостроковій перспективі. З метою забезпечення ефективного функціонування банківської системи України необхідно дослідити особливості сучасного стану та визначити перспективи її розвитку. Необхідним є об'єктивний аналіз тенденцій розвитку банківської системи України.

Ключові показники діяльності банківської системи України за офіційними даними Національного банку України наведені в таблиці 1. За даними таблиці можна зробити наступні висновки: кількість банків за період з 2013 по 2017 роки значно зменшилася. Це було викликано тим, що сучасна системна криза в Україні, різке погіршення фінансово-економічних, соціально-політичних умов розвитку створюють безпрецедентні загрози для функціонування банківської системи. Головними проблемами банківської системи України упродовж останніх років є згортання кредитування, суттєве погіршення якості кредитних портфелів, скорочення власного капіталу та збиткова діяльність. Скорочення